

Opinia na temat osiągnięć i dorobku naukowego dr. Sergo Kuruliszwili w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, sporządzona na podstawie uchwały Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 16 listopada 2022 r., powołującej komisję habilitacyjną oraz decyzji Rady Doskonałości Naukowej o powołaniu recenzentów (pismo znak DRKN.Z5.96.2022) z dnia 25 października 2022 r

Dokumentacja

Otrzymałem od Pana dr. Sergo Kuruliszwili pakiet dokumentów i materiałów, związanych z postępowaniem o nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika. Zawierają one:

1. Pismo prorektora ds. nauki Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w sprawie opracowania recenzji w postępowaniu habilitacyjnym;
2. Kopię dyplomu doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki;
3. autoreferat w języku polskim oraz wykaz prac naukowych i opis pozostałych osiągnięć – wykaz prac naukowych nie został zweryfikowany przez bibliotekę uczelni macierzystej kandydata;
4. publikacje wskazane w wykazie osiągnięć naukowych (przedstawione w pkt 2): w wersji drukowanej, kserokopie lub znajdujące się na nośniku zewnętrznym (*pen-drive*)
5. kopie oświadczeń dla publikacji wspólnych: Kuruliszwili S. / Mikołajczyk M.

Cała dokumentacja została przygotowana niezbyt starannie: w wielu przypadkach brak jest kopii okładek czasopism lub prac zbiorowych, w których opublikowano kopie prezentowanych prac a także często brak jest podania roku publikacji, co powodowało konieczność poszukiwania tej informacji przez recenzenta. „Autoreferat oraz wykaz prac naukowych i opis pozostałych osiągnięć” jest podpisany przez Kandydata, ale brak jest podpisanego oświadczenia, że informacje zawarte w opisie kariery zawodowej są prawdziwe oraz że Kandydat jest świadomy, iż podanie fałszywych informacji stanowi podstawę wznowienia postępowania w sprawie nadania stopnia habilitowanego.

Rozwój naukowy habilitanta

Uzyskanie magisterium i stopnia naukowego doktora

Kandydat uzyskał tytuł zawodowy magistra na kierunku pedagogika specjalna w zakresie pedagog szkolny – komputerowe wspomaganie kształcenia w 1996 r. w Akademii Pedagogiki Specjalnej, po złożeniu pracy magisterskiej nt. *„Receptywność i efektywność programów nauczania informatyki w szkołach podstawowych i liceach ogólnokształcących”*.

W 1998 r. otrzymał stypendium w Georgetown University (Washington DC) dla naukowców ze Środkowo-Wschodniej Europy a po ukończeniu programu o nazwie: *Computer Science in Education* uzyskał certyfikat ukończenia *Advanced Studies Program for Visiting Scholars* na podstawie pracy dyplomowej *“Proposal of Improvement of the Education at the College of Special Education in Warsaw”*.

Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk pedagogicznych Kandydat uzyskał po obronie rozprawy nt.: *Kształcenie pedagogów zdolności realizowane jako internetowa edukacja zdalna (Distance Learning)”* w 2003 r. w APS. Promotorem rozprawy doktorskiej był dr hab. prof. APS Andrzej Góralski a recenzentami: dr hab. prof. APS Jan Łaszczyk oraz prof. dr hab. Bronisław Siemieniecki.

Osiągnięcie naukowe Kandydata

Kandydat jako osiągnięcie naukowe, stanowiące podstawę do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego, wskazał cykl publikacji zatytułowany „Technologia informacyjna jako narzędzie oddziaływań edukacyjnych i przedmiot nauczania”, zawarty w oddzielnej teczce materiałów, którą opatrzył mottem „Kreatywność – rozwój i urzeczywistnienie”. Art. 219 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) stwarza kandydatowi możliwość wyboru osiągnięcia naukowego pomiędzy „1 monografią naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 *kryteria ewaluacji jakości działalności naukowej* ust. 2 pkt. 2 lit a, lub 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt. 2 lit b w/w. Ustawy”. Celowo pominąłem jeszcze jedną możliwość, czyli: „oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub

artystyczne”, ponieważ przedmiotem rozważań jest działalność naukowa w dziedzinie nauk społecznych a nie technicznych czy artystycznych.

Analiza przedstawionego do oceny dorobku naukowego dowodzi, że habilitant połączył w swym wniosku zarówno artykuły naukowe jak i rozdziały w pracach zbiorowych oraz opublikowane referaty konferencyjne, do tego dodał także 3 monografie oraz 2 prace zbiorowe pod jego redakcją. W związku z czym, ta sytuacja budzi we mnie wątpliwości natury formalnej. Trudno jest mi również rozróżnić rozdział pracy zbiorowej od opublikowanego referatu, ponieważ nie ma oznaczenia, że konkretna praca zbiorowa jest pokłosiem na przykład międzynarodowej konferencji. W sumie kandydat przedstawia jako swoje osiągnięcie naukowe cykl 12 artykułów opublikowanych w czasopismach ujętych na liście MNiSW (niestety nie jest znana punktacja czasopism w okresie publikacji przedstawionych w materiale artykułów) a obecnie liście MEiN oraz cykl 10 rozdziałów w pracach zbiorowych, opublikowanych w wydawnictwach ujętych w wykazie zgodnym z art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b tej ustawy, dokumentujących jego dorobek naukowy po doktoracie, mającym miejsce w 2003 r. Do cyklu publikacji (artykułów i referatów) kandydat dołącza także 3 monografie autorskie, opublikowane nakładem Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie oraz dwie redakcje prac zbiorowych, jedną opublikowaną w Oficynie Wydawniczej IMPULS a drugą w wydawnictwie SCHOLAR. Prace skupione we wskazanym osiągnięciu naukowym łączy wspólny przedmiot badań: e-learning oraz jego różnorodne implikacje społeczne i edukacyjne.

Ponadto, jako wzmocnienie swego dorobku habilitant przedstawił wykaz opublikowanych monografii naukowych niezaliczonych do cyklu publikacji zgodnego z art. 219 ust. 1 pkt b Ustawy, który potwierdza jego aktywność naukową w innych obszarach tematyki naukowej, niż wspomniany cykl publikacji, ponieważ są to prace głównie z zakresu pracy socjalnej, pedagogiki społecznej i pedagogiki specjalnej. W dostarczonym materiale znajduje się także wykaz wystąpień Kandydata na krajowych, międzynarodowych oraz zagranicznych konferencjach naukowych, wykaz uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów a także wykaz członkostwa w międzynarodowych i krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych.

Z problematyką wykorzystania technologii informacyjnej w pedagogice kandydat spotkał się już w trakcie studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie (wówczas Wyższej Szkoły Pedagogiki Specjalnej) na kierunku *Komputerowe*

Wspomaganie Kształcenia. Po skończeniu studiów podjął badania związane z technologią kształcenia i wykorzystaniem technologii informatycznych (TI) w edukacji. Ich owocem były pierwsze publikacje dotyczące wykorzystania TI w edukacji ustawicznej (Kuruliszwili S., *E-learning jako narzędzie współczesnej edukacji ustawicznej*, Edukacja Ustawiczna Dorosłych, 2002, vol. 39, nr 4, s. 54-59) oraz w edukacji osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych (Kuruszwili S., *E-learning jako narzędzie kształcenia specjalnego*. W: *Informatyczne środki w edukacji specjalnej*, red. J. Łaszczyk, Wydawnictwo Universitas Rediviva, 2003, s. 102-105. Prace te mają charakter wprowadzający i przeglądowy, analizujące wybór literatury przedmiotu. Natomiast ich ważnym aspektem jest wskazanie przyszłości e-learningu a stąd potrzeby jego systematycznego rozwoju i wykorzystania w edukacji. Natomiast druga praca przedstawia narrację autora, dotyczącą możliwości wykorzystania komputera wyposażonego w specjalistyczne oprogramowanie, do diagnozy różnych zdolności dzieci/uczniów, np. lingwistycznych czy analizy wytworów działania uczniów. Stąd też kończy się postulatem komputerowego wspomaganie rozwoju zdolności, zachęty nauczycieli i uczniów do korzystania z TI, redakcji instrukcji i podręczników oraz opracowania „vortalu”, czyli sieci stron poświęconych temu zagadnieniu – praca ta nie zawiera bibliografii.

W swej pracy doktorskiej, zatytułowanej *Kształcenie pedagogów zdolności realizowane jako internetowa edukacja zdalna (Distance Learning)*, habilitant zademonstrował swe umiejętności w tym obszarze badawczym, które rozwijał po doktoracie w swej macierzystej uczelni a także prowadząc badania i rozwijając swą wiedzę poza tą uczelnią.

1. Analiza osiągnięcia naukowego habilitanta

Poniżej zostanie oceniona wartość poznawcza cyklu publikacji (czyli artykułów, rozdziałów w pracach zbiorowych i referatów konferencyjnych) wskazanego jako osiągnięcie naukowe kandydata. Zgodnie z art. 267 Ustawy jako podstawowe kryteria ewaluacji działalności naukowej wzięto pod uwagę: (1) poziom naukowy prowadzonej działalności, (2) efekty finansowe badań naukowych oraz (3) wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki.

Kandydat w swoim autoreferacie przytacza główne pytania badawcze, obejmujące obszary eksploracji badawczych, na które starał się odpowiedzieć w swoich kolejnych publikacjach, zamieszczonych w analizowanych materiałach. Przytoczmy je kolejno i postaramy się następnie ocenić uzyskane odpowiedzi:

1. Jaki jest stan wiedzy wśród nauczycieli o TIK oraz stopień wykorzystania narzędzi TIK w kształceniu?
2. Jakie są możliwości racjonalnego wykorzystania TI w kształceniu na różnym poziomie edukacji?
3. Jak uczyć TI, jakich obszarów wiedzy i umiejętności powinno dotyczyć to kształcenie?
4. Czy i w jakim zakresie środki TI zmieniają przebieg i rezultaty kształcenia?
5. Jaka jest percepcja nowych technologii przez różne podmioty kształcenia (nauczycieli, uczniów, organizatorów edukacji)?
6. Jaką funkcję można przypisać TI w edukacji ustawicznej?

Takie pytania były zasadne w okresie pierwszych publikacji habilitanta, bowiem dotyczyły wykorzystania nowych technologii w procesie samokształcenia oraz nauczania i uczenia się, podnoszenia swych zawodowych kompetencji nauczycieli i pracowników socjalnych z wykorzystaniem e-learningu. Habilitant słusznie postulował, że w wyniku systematycznego wzrostu zainteresowania tą formą kształcenia, stanie się ona coraz bardziej efektywna w procesie kształcenia dzieci i młodzieży oraz w doskonaleniu kompetencji zawodowych pracowników instytucji społecznych i edukacyjnych. Jednak dopiero pandemia COVID-19, która wyłączyła z procesu edukacji kształcenie bezpośrednie już od poziomu szkoły podstawowej, zmusiła wszystkie instytucje edukacyjne na całym świecie do przeorganizowania swej klasycznej koncepcji kształcenia kontaktowego na kształcenie e-learningowe. Dlatego należy docenić tę wczesną koncepcję habilitanta popierania rozwoju kształcenia e-learningowego, jako metody kształcenia przyszłościowego a nie tylko alternatywnego.

Wraz z upływem czasu oraz sensu postrzegania TI (zwanych obecnie mediami cyfrowymi a nawet postcyfrowymi), pojawiają się nowe problemy związane z wykorzystaniem TI, powyższe problemy badawcze trwały, ale były także uzupełniane o nowe szczegółowe zagadnienia, związane z kolejnymi zmianami społecznymi, ekonomicznymi, edukacyjnymi oraz kulturowymi. W kolejnych badaniach dotychczasową grupę badawczą nauczycieli i uczniów habilitant poszerzył o dorosłych uczestniczących w procesie kształcenia oraz o modelowanie procesów rozwojowych grup pracowniczych, w tym np. pracowników socjalnych. Wyniki badań były interpretowane w obszarze istniejących teorii oraz wносиły nowe treści i wartości do praktyki w obszarze zawodowym. Wszystkie badane środowiska zostały dobrze zdiagnozowane przez habilitanta. Komplementarnym nurtem badawczym stało się zdiagnozowanie polityk i działań podjętych w stosunku do wrażliwych grup społecznych,

głównie osób z niepełnosprawnościami w zakresie wykorzystania narzędzi informatycznych, umożliwiającym tym osobom rozwój indywidualny i przeciwdziałającym ich marginalizacji bądź ekskluzji społecznej. Analizę wartości poznawczych opublikowanych prac zacznę od prac najstarszych, aby pokazać ewolucję koncepcji badawczych habilitanta oraz wzrost umiejętności interpretacji uzyskanych wyników badań oraz trafności wysnuwanych wniosków.

Główny nurt dociekań empirycznych habilitanta skupiał się na e-learningu, rozumianego jako wykorzystanie środków informatyki w trzech sferach: (1) procesie nauczania i uczenia się, z uwzględnieniem metod edukacji zdalnej, (2) eksploatacji narzędzi informatycznych w klasie szkolnej oraz (3) w procesie samokształcenia. Po obronie dysertacji kandydat skoncentrował swe zainteresowania badawcze na stanie wiedzy i stopniu wykorzystania TIK i e-learningu w procesie nauczania w Polsce, w porównaniu do osiągnięć w tym zakresie uzyskanych w krajach bardziej zaawansowanych w wykorzystaniu nowych technologii w edukacji np. USA, Wielkiej Brytanii czy Kanadzie. W sposób udany przeprowadził badania empiryczne w instytucjach pozaakademickich, dotyczących wykorzystania edukacji zdalnej w procesie podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników, opisane ze znanstwem w następujących publikacjach: referatach na międzynarodowych konferencjach, w pierwszym zatytułowanym: *Rozwój edukacji zdalnej jako przykład synergii świata nauki i biznesu*, w: *Życie pełne, dobrze urządzone a kultura doradźności*, Materiały VIII Międzynarodowej Konferencji PTU, Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Uniwersalizmu, Warszawa 2005 oraz drugim: *Od bycia nauczonym do uczenia się – nowe potrzeby i możliwości – Potrzeba edukacji permanentnej*, w: *Uniwersalista wobec wyzwań współczesności*, Materiały IX Międzynarodowej Konferencji PTU, Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Uniwersalizmu, Warszawa 2006.

Pracą charakteryzującą e-learning jest artykuł zatytułowany *E-learning – potencjał możliwości*, który habilitant opublikował w czasopiśmie „Praca Socjalna”, marzec-kwiecień 2008, s. 96-100. Ma on także charakter narracji autorskiej, nie ma w nim przypisów i dotyczy możliwości wykorzystania e-learningu wśród pracowników socjalnych, którzy powinni w swym procesie dokształcania czy doskonalenia zawodowego przełamywać istniejące „bariery mentalne”, jak pisze autor.

Kolejny artykuł z w/w obszaru badawczego, ale mający już charakter badań empirycznych został opublikowany w tym samym czasopiśmie i ma tytuł: *Wykorzystanie narzędzi informatycznych w kształceniu zdalnym i zarządzaniu wiedzą*, Praca Socjalna, 2009, nr 2, s. 112-121. Artykuł ten także nie posiada przypisów, ale za to zawiera wyniki badań kwestionariuszowych pracowników wyższych uczelni oraz instytucji komercyjnych. Jednak

niski zwrot w pełni wypełnionych kwestionariuszy przez 17 uczelni i 10 instytucji, czyli N=27, powoduje, że pierwotną ankietę, spełniającą kryterium $N > 31$, należało przekształcić na wywiad pisemny, w którym nie stosuje się metod statystycznych do weryfikacji hipotez i potraktować je jako wyniki badań wstępnych. Artykuł zawiera analizę sposobów i stopnia wykorzystania narzędzia edukacji zdalnej, diagnozę czynników ułatwiających i utrudniających wykorzystanie narzędzi informatycznych w kształceniu z wykorzystaniem e-learningu oraz określenie sposobów i stopnia wykorzystania narzędzi zarządzania wiedzą. W rezultacie opisane badania dowiodły podobnego, lecz niewielkiego zainteresowania e-learningiem w obu typach organizacji. Nie nastąpiła bowiem jeszcze znacząca przyczyna, która spowodowałaby istotny przełom w tym zakresie.

Kontynuując tę problematykę w tym samym roku kandydat opublikował krótką, trzystronicową pracę w tomie zbiorowym nt. *Stosowany, nieznan e-learning – popularność szkoleń elektronicznych wśród studentów APS*, w: Łaszczuk J., Jabłonowska M., red., *Zdolności i twórczość jako perspektywa współczesnej edukacji*, Wydawnictwo APS, 2009, s. 347-349. Opisuje w niej badania ankietowe na próbie 194 studentów studiów zawodowych. Brak jest jednak analizy szczegółowej wyników badań, w tym weryfikacji statystycznej, ale można dobrze ocenić narrację oraz wnioski ogólne autora.

Artykuł zatytułowany *Cyfrowi uczniowie, analogowe nauczanie*, opublikowany w czasopiśmie *Problemy Opiekuńczo Wychowawcze*, Wydawnictwo APS, 2011, s. 347-349, zawiera próbę usystematyzowania najistotniejszych czynników skupiających się wokół problemu przekazu informacji: ogromna ilość informacji, zmiana sposobu jej przekazu, formy informacji oraz szybki i permanentny dostęp do niej a także jej silne oddziaływanie na sytuację szkoły. W swej narracji autor podejmuje także udaną próbę wyjaśnienia mechanizmów budujących bariery pomiędzy uczniami a rzeczywistością szkolną.

Kolejny materiał konferencyjny opublikowany również w 2011 r., zatytułowany: *Od E-learningu 1.0 do e-learningu 2.0*, W: *Filozofia i pedagogika twórczości – główne problemy do rozstrzygnięcia*, red. Łaszczuk J., Wydawnictwo Universitas Rediviva, 2011, s. 329-334, zawiera rozważania autora na temat aktualnych zagadnień związanych z unowocześnieniem technologii e-learningu w ramach nowej koncepcji sieci Web 3.0, dającej potencjalnie większe możliwości wykorzystania jej w edukacji, a także w recepcji i percepcji informacji przez odbiorców. Autor omawia z dużą znajomością zalety i wady tej sieci semantycznej a także rozwój sieci neuronowych. Trafnie wskazuje również potencjalne zagrożenia wychowawcze, społeczne i edukacyjne dzieci i młodzieży. Przedstawiona analiza miała charakter aktualny i w owym czasie nowatorski.

Ciekawym tekstem jest praca kandydata, opublikowana w pracy zbiorowej, zatytułowana: *E-learning w kształceniu na poziomie gimnazjalnym i licealnym*, W: Kuruliszwili S., red., *Komputer w edukacji gimnazjalno-licealnej*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2011, s. 19-33, w którym autor przedstawił wyniki swych badań ankietowych dotyczących popularności e-learningu wśród N=197 studentów I roku w APS w 2009 r. oraz wśród 100 uczniów z mazowieckich gimnazjów a także wyniki wywiadu z ich 28 nauczycielami w 2010 r. Przynieszone badania pozwoliły na stwierdzenie istnienia powolnego rozwoju e-learningu na poziomie gimnazjalnym i licealnym, jakkolwiek badani uczniowie coraz bieglej wykorzystywali nowe technologie w swych działaniach edukacyjnych, podobnie jak nauczyciele w przygotowaniu materiałów dydaktycznych do swej pracy pedagogicznej. W związku z tym już wtedy habilitant postulował zwiększenie szkoleń dla nauczycieli z zakresu e-learningu, poprawy dostępu szkół do sieci oraz zwiększenia liczby zajęć z zakresu wykorzystania TK w szkołach. Dane uzyskane wybiórczo jedynie dla województwa mazowieckiego miały już wtedy potencjał skłaniający decydentów do podjęcia takich inicjatyw w gimnazjach, liceach oraz w uczelniach wyższych w Polsce. Badania tej problematyki rozwinięto i uaktualniono w 2018 r. Brak jest jednak w pracy hipotez oraz ich weryfikacji statystycznej.

Pracując w Instytucie Rozwoju Służb Społecznych Habilitant przedstawił w jego imieniu inicjatywę nazwaną: *Narzędzie wspomagające przygotowanie oceny zasobów pomocy społecznej*, Praca Socjalna, styczeń-luty 2012, s. 42-46, pozwalające na ocenę zasobów pomocy społecznej. Autor w sposób syntetyczny opisuje zalety narzędzia, jego strukturę oraz możliwości, które zostało opracowane w ramach projektu WNA-POKL.01.02.00-00-016/08.

Artykuł zatytułowany: *Zmieniająca się przestrzeń internetu – nowe możliwości i nowe konieczności*, „Niepełnosprawność i Rehabilitacja”, 2013, nr 1, s. 108-114, ma charakter przeglądowy. Autor na podstawie wybranej literatury skupia swe rozważania na możliwości jaką daje Internet osobom z niepełnosprawnościami, wspierając ich edukację, rozwijając zainteresowania a także pozwalając aktualizować posiadane kompetencje i kwalifikacje zawodowe. Opisuje kilka narzędzi informatycznych, które można znaleźć w sieci i poleca praktyczne wykorzystanie teorii konektywizmu w procesie uczenia się przez osoby z niepełnosprawnościami. Koncepcja uczenia się w sieci niestety nie została podsumowana wskazaniem określonych metod, wskazówek czy rad praktycznych, które podniosłyby znacząco wartości poznawcze tej pracy.

Kolejną ocenianą pracą, jest rozdział do pracy zbiorowej, zredagowanej także przez habilitanta i nosi tytuł: *Technologia informacyjna determinantem zmian edukacyjnych*, W:

Kururiszwili S., red., *Technologie informacyjne a zmiany współczesnej edukacji*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2014, s. 9-20. Ta praca przeglądowa ma także charakter wprowadzający do redagowanego przez habilitanta tomu i omawia „najistotniejsze problemy oraz obszary wymagające uwagi i działania w szeroko rozumianym procesie nauczania z wykorzystaniem IT”. Autor charakteryzuje pokolenie sieci, wielość informacji i wielość narzędzi informatycznych, szerzej przybliży wybrane aspekty teorii konektywistycznej oraz przedstawia wybrane praktyczne uwagi dla dyrektorów szkół, nauczycieli oraz rodziców. Praca potwierdza znajomość zagadnień ujętych w pracy zbiorowej oraz zawiera ważne uwagi praktyczne możliwe do wykorzystania w systemie edukacji.

Anglojęzyczny artykuł zatytułowany: *E-learning Readiness of Organization and Employees*, „International Journal of Electronics and Telecommunications”, 2015, Vol. 61, No.3, s. 245-250 zawiera analizę wyników badań ankietowych N=493 pracowników socjalnych, dotyczących możliwości podjęcia przez nich edukacji e-learningowej. Analiza ilościowo-jakościowa uzyskanych wyników pokazała, że pracownicy socjalni są gotowi do podjęcia e-learningu pod względem technicznym (wyposażenia i dostępu do sieci) a także mentalnym i posiadanych umiejętności w zakresie pracy z komputerem. Jednak inne grupy zawodowe i społeczne wykazują mniejsze możliwości w tym zakresie. Autor zaleca przeprowadzenie testów umiejętności przed rozpoczęciem wykorzystania e-learningu wśród innych grup zawodowych. W artykule habilitant zademonstrował diagnozę umiejętności e-learningowych pracowników socjalnych a jednocześnie swą wiedzę w tym zakresie i postulował dalsze upowszechnianie e-learningu wśród różnych grup zawodowych i społecznych w celu zwiększenia efektywności ich pracy. W pracy wykorzystano tylko jedną technikę badawczą i nie skorzystano ze statystycznej weryfikacji hipotez.

W swoim przeglądowym rozdziale, opublikowanym w pracy zbiorowej, która stanowi pokłosie międzynarodowej konferencji naukowej organizowanej przez APS, zatytułowanym: *Internet – wielość narzędzi, bogactwo danych, siła przekazu. Szanse i zagrożenia*, W: Tanaś M., Galanciak S., red., *Cyfrowa przestrzeń kształcenia*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2015, s. 155-167, habilitant przedstawił Internet jako rozległe medium, które stanowi szansę wsparcia systemów kształcenia oraz działań wychowawczych. Autor zwraca uwagę na szybkość rozpowszechniania informacji w Internecie, jej zasięg i jakość, wskazuje na ogromne zasoby edukacyjne sieci, które stanowią szansę zarówno dla uczących się jak i dla nauczycieli. Jednak oprócz szans Internet stanowi istotne zagrożenia dla jego użytkowników (głównie dla dzieci, rodziców a nawet nauczycieli), którzy nie są dobrze w nim zorientowani. Autor

postuluje konstruowanie i upowszechnianie wiedzy o procesach i mechanizmach funkcjonowania sieci globalnej. Artykuł napisany ze znanym problematyki sieci.

Przeglądowy artykuł zatytułowany: *E-learning incydentalny a samokształcenie, uczenie się incydentalne i konektywne – charakterystyka zjawiska*, opublikowany w „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, 2017, vol. 99, nr 4, s. 63-72, poświęcony jest spontanicznym aktom kształcenia, uczenia się incydentalnego i samokształcenia e-learningowego, związanego z konektywizmem. Artykuł demonstruje oryginalne i nowatorskie pomysły habilitanta.

Kolejny artykuł, zatytułowany: *The Change of Perception, Reception and the Source of Information Among Generations in 1990s Through the Prism of Foreign Scholars' Views*, „Comparative Professional Pedagogy”, Khmelnitsky National University, De Gruyter, 2018, vol. 8, nr 1, s. 54-61, ma charakter teoretyczno-empiryczny i zawiera analizę ilościowo-jakościową wyników badań ankietowych N=87 studentów polskiej uczelni. Analizując zmiany w percepcji, recepcji i źródła informacji, z których korzystają dzieci i młodzież, autor formułuje interesujące praktyczne wskazówki dla nauczycieli. Są one związane z jakością i etycznym wymiarem analizowanych informacji, problemem własności intelektualnej, poziomem kompetencji nauczycieli w zakresie TI, informatyczno-komunikacyjną infrastrukturą instytucji edukacyjnych oraz skrajnie praktycznym podejściem młodzieży do procesu analizy informacji. Artykuł potwierdza wysokie kompetencje merytoryczne habilitanta w omawianym obszarze.

Problem samokształcenia dzieci i młodzieży podejmowany jest w kolejnym artykule teoretyczno-empirycznym, zatytułowanym: *Samokształcenie i technologie informacyjne – zmienność form, trudność klasyfikacji*, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, 2019, vol. 104, nr 1, s. 39-50. Po analizie nowego wymiaru samokształcenia w sytuacji coraz powszechniejszego użycia mediów cyfrowych, charakterystyce e-learningu incydentalnego, heutagogiki (planowanego procesu samokształcenia) i mikronauczania, habilitant przedstawia wyniki badań ankietowych w sumie N=124 uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i licealnych, dotyczących możliwości wykorzystania mediów społecznościowych w procesie samokształcenia. Okazało się, że młodzież często korzysta z mediów społecznościowych w procesie wsparcia autoedukacji. Ta praca stanowi dobry przykład pomysłu na wzbogacenie wachlarza narzędzi w procesie samokształcenia.

W artykule zatytułowanym: *Nowe media” w pracy socjalnej*, „Praca Socjalna” 2019, nr 2(35), s. 27-42, habilitant, na podstawie studiów literaturowych, publikowanych wyników badań innych autorów, w sposób interesujący opisał zasadnicze kwestie związane z wdrażaniem mediów cyfrowych do praktyki pracy socjalnej a także scharakteryzował potencjał

cyfryzacji w procesie modelowania pomocy społecznej, innowacji działań interwencyjnych oraz podnoszenia kwalifikacji służb społecznych.

The expectations of primary, high school and University students towards ICT education, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, 2020, s. 111-121, jest artykułem, w którym habilitant podjął udaną próbę scharakteryzowania procesu tworzenia programów nauczania informatyki dla uczniów szkół podstawowych, szkół średnich i studentów humanistycznych studiów wyższych. W konkluzji swych analiz wyników ankietowych badań empirycznych N=698 uczniów i studentów stwierdza, że w procesie konstruowania takich programów należy wziąć pod uwagę także opinie uczących się. Artykuł jest interesujący z punktu widzenia poznawczego i wnosi wkład w proces przygotowania treści przedmiotu informatyka, postulując, aby to uczący się mogli być współuczestnikami tego procesu, ponieważ są jego podmiotem. Autor wykorzystuje jak zwykle tylko jedną technikę badawczą oraz nie korzysta ze statystycznej falsyfikacji hipotez.

Praca w tomie zbiorowym, zatytułowana: *Najnowsze technologie informatyczne a internetowe źródła informacji w procesie samodzielnego podnoszenia kompetencji informatycznych*, opublikowana w tomie *Na drodze do twórczości i mistrzostwa*, pod red. Jana Łaszczyka, 2021, s. 111-121, zawiera rozważania dotyczące autoedukacji w zakresie podwyższania kompetencji informatycznych. Autor odniósł się do swych wcześniejszych prac empirycznych i rozważa kolejne możliwości realizacji tego postulatu, odwołując się do wybranych teorii tego zagadnienia. Przedstawiona narracja potwierdza znajomość literatury przedmiotu, merytorycznej strony problemu oraz dokumentuje umiejętność prowadzenia dyskursu naukowego przez habilitanta.

Kończącym cykl artykułów i materiałów konferencyjnych jest rozdział zatytułowany: *Sztuczna inteligencja w procesie wspomagania twórczości i jako podmiot twórczy*, zamieszczony w tomie *Zdolności i twórczość. Koncepcje. Badania. Praktyka*, pod redakcją M. Romaniuka i M. Jabłonowskiej, Wydawnictwo APS, Warszawa 2022, s. 28-40. Przedmiotem swych analiz autor uczynił sztuczną inteligencję (SI), która na całym świecie stała się bodźcem dla rozwoju kolejnych rewolucji, np. w przemyśle (paradygmat: Przemysł 4.0), edukacji (paradygmat: Edukacja 4.0) oraz w społeczeństwie (paradygmat: Społeczeństwo 5.0). W ocenianej pracy SI, funkcjonująca w Generatywnych Sieciach Współzawodniczących, może wspomagać m.in. proces kreowania obrazów, muzyki czy kompozycji. Dlatego autor stawia podstawowe pytania dotyczące twórcy i twórczości oraz relacji pomiędzy SI a twórcą. Praca nie tylko zawiera interesującą problematykę badań, ale dokumentuje wysokie kompetencje naukowe autora w zakresie tej problematyki i umiejętność prowadzenia dyskursu naukowego.

Omówiony cykl artykułów oraz opublikowanych referatów konferencyjnych znakomicie uzupełniają treści trzech monografii autorskich (opublikowanych w 2014 r., 2015 r. i 2016 r.) oraz dwie prace pod redakcją (2011 r. i 2014 r.), które wpisują się w wizerunek wykorzystania komputera w edukacji gimnazjalno-licealnej oraz relacji między TI a zmianami współczesnej edukacji. Przeanalizujemy krótko ich treść.

Monografia zatytułowana: *Badanie zasobów i potencjału pracowników socjalnych do podjęcia kształcenia metodą e-learningu*, opublikowana pod auspicjami Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w 2014 r., 110 s. (ISBN 978-83-89665-21-8) zawiera wyniki interesujących badań empirycznych. Celem poznawczym badań była diagnoza zasobów i potencjału pracowników socjalnych do podjęcia kształcenia metodą e-learningu. Kwestionariusz ankiety wypełniło N=493 pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodkach Pomocy Społecznej (OPS), Miejskich Ośrodkach Pomocy Rodzinie (MOPR) oraz Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie (PCPR). Badania potwierdziły, że badana grupa zawodowa jest przygotowana i dysponuje potencjałem do podjęcia kształcenia tą metodą. Badani dysponują stosowną infrastrukturą teleinformatyczną, posiadają umiejętności pracy z komputerem i uczestniczenia w nauce zdalnej oraz posiadają ukształtowane nawyki korzystania z mediów cyfrowych. Habilitant słusznie postuluje zatem szerokie wykorzystanie e-learningu w kształceniu i doskonaleniu kompetencji zawodowych takiej dużej rzeszy pracowników służb społecznych. Praca jest kolejną egzemplifikacją wdrożenia do praktyki oryginalnych pomysłów habilitanta, związanych z e-learningiem.

Kolejna monografia, zatytułowana: *E-learning w kształceniu służb społecznych*, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2015, 108 s. (ISBN 978-83-61638-60-5) przybliży zagadnienia z zakresu ówczesnych sposobów podnoszenia kwalifikacji, uczenia się z użyciem mediów cyfrowych, daje wskazówki, jak wykorzystywać je w dziedzinie pomocy społecznej. Jest kompetentną i umiejętnie skonstruowaną zachętą do wykorzystania nauki zdalnej do podnoszenia kwalifikacji pracowników służb społecznych. Swoje rozważania habilitant osadza w charakteryzowanej edukacji ustawicznej, a w niej przedstawia samokształcenie, kształcenie modułowe oraz Krajowe Ramy Kwalifikacji. Opisuje rozwój kształcenia dystansowego, cechy platformy edukacji zdalnej, zasady e-learningu a także zasady przygotowania szkoleń i ich wdrażanie. Monografia w oparciu o dobrze dobrane teorie proponuje zestaw praktycznych rozwiązań e-learningowych w podnoszeniu swych kwalifikacji przez pracowników służb społecznych.

Trzecia monografia, zatytułowana: *Technologie informacyjne a andragogika – edukacyjne wyzwania współczesności*, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2016,

246 s. (ISBN 978-83-64318-08-9) zawiera interesujące spojrzenie autora na problem wykorzystania e-learningu w kształceniu osób dorosłych. Główną tezę rozważań habilitanta jest wskazanie edukacji całościowej jako środka wspierającego współczesnego człowieka w sytuacji burzliwego rozwoju nowych technologii, oddziałujących silnie na zmiany ekonomiczne, społeczne, edukacyjne i kulturowe. Na bazie rozważań wybranych problemów społeczno-demograficznych autor wskazuje technologie informacyjne jako narzędzie współczesnej edukacji dorosłych. Na końcu monografii autor w sposób właściwy przedstawia teoretyczne podstawy współczesnej edukacji dorosłych oraz charakteryzuje rolę andragogiki w procesie przygotowania i adaptacji do problemów współczesności. Monografia ma dużą wartość poznawczą, kompetentną narrację i dostarcza wielu istotnych informacji z zakresu współczesnej andragogiki.

2. Wykaz uczestnictwa habilitanta w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane z różnych środków

Przedstawione poniżej projekty: w toku, zakończone czy projekty wdrożeniowe nie były finansowane przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych, Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Narodową Agencję Wymiany Akademickiej, Fundację na rzecz Nauki Polskiej czy ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki lub MEiN. Jednak z zestawienia wynika duża aktywność habilitanta w procesie pozyskiwania środków na badania zespołowe, często o charakterze międzynarodowym, umiejętność dobierania zespołu badawczego a także takie opracowanie projektów, które zapewniało im finansowanie różnych instytucji. Problematyka projektów dotyczyła głównie pracy socjalnej i wybranych zagadnień z zakresu pedagogiki specjalnej.

Projekty w toku:

- a. Współkierowanie w latach 2021-2022 projektem, w którym uczestniczy pięć uniwersytetów z Ukrainy oraz 4 partnerów z UE: *Digitalization of transversal competences to transform teaching and learning at Ukrainian pedagogical universities for advancing teachers' skills in the post-pandemic world*: ERASMUS-EDU-2022-CBHE, Topic STRAND-2 Type of Action: ERASMUS-LS. Projekt obecnie jest w trakcie oceny.

Projekty zakończone: (brak podania czasookresu trwania projektów)

- a. Koordynator projektu finansowanego z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich: *Integracja społeczna osób z autyzmem – od norm prawa międzynarodowego do budowania solidarnej społeczności*.

- b. Habilitant był jednym z realizatorów projektu finansowanego ze środków ERASMUS+: *Innovation Laboratories in the Development of Competences of Special Pedagogy Teachers and People with Special Educational Needs*.
- c. Koordynator projektu: *Od wykluczenia do integracji – w obronie podstawowych praw osób z autyzmem*; projekt wsparty szwajcarskim programem współpracy z nowymi członkami UE.
- d. Kierownik projektu finansowanego ze środków PFRON: *Schorzenia przewlekłe a rynek pracy. Badanie możliwości i propozycje działań mających na celu utrzymanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych ruchowo*.
- e. Główny wykonawca projektu finansowanego z badań własnych pracowników APS: *Potrzeby poznawcze młodzieży gimnazjalnej wobec treści kształceniowych dostępnych w Internecie*.
- f. Kierownik projektu finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego: *Profesjonalny pracownik socjalny – profesjonalne działanie na rzecz osób wykluczonych*. Diagnozowano w nim opinie, potrzeby i oczekiwania beneficjentów korzystających z pomocy społecznej oraz opinie dyrektorów i pracowników socjalnych warszawskich ośrodków pomocy społecznej.

Projekty wdrożeniowe (brak podania okresu trwania projektów)

Projekty w toku:

- a. Kierowanie projektem partnerskim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej i francuskiej organizacji *Secours populaire Francais* – The Ukraine Emergency Support.
- b. Kierowanie projektem partnerskim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej i katalońskiej organizacji *Associació Catalana per la Pau*, zatytułowanym: Shelter and Psychosocial Support for Ukrainian Refugee People in Milanówek, Poland.
- c. Koordynowanie udziału Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w finansowanym ze środków ERASMUS+ projekcie partnerskim European International Youth Mobilized Together for Solidarity; Action Type KA154-YOU-Youth participation activities.
- d. Koordynowanie współpracy z organizacją *Secours populaire Francais* w ramach projektu wioski dziecięcych (*Villages Copain du Monde*) – wysyłanie polskich dzieci z ubogich rodzin do krzewiących idee solidarności społecznej i demokracji obozów we Francji.

Projekty zakończone:

- a. Kierowanie projektem nt. Projekt edukacji ekonomicznej skierowany do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, realizowanym ze środków NBP przez Polski Komitet Pomocy Społecznej.

- b. Główny wykonawca projektu polsko-szwedzkiego: in Scandinavian Methods of Socio-occupational Activation, finansowanego przez Europejskie Fundusze Wiedza Edukacja Rozwój (Ścieżki Współpracy).
- c. Kierowanie projektem nt. Koordynacja na rzecz aktywnej integracji, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

3. Referaty wygłoszone na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych

Habilitant przedstawił także około 17 tytułów wystąpień na konferencjach krajowych, międzynarodowych i zagranicznych, które nie były analizowane, ponieważ nie dołączono ich treści do analizowanych materiałów. Ich tytuły wskazują na trzy główne obszary badawcze: (1) e-learning w procesie kształcenia dzieci, młodzieży i ludzi dorosłych, (2) szkolenia i doskonalenie zawodowe pracowników służb społecznych oraz (3) zagadnienia z zakresu pedagogiki specjalnej (s. 4-6 wykazu osiągnięć naukowych).

4. Staże badawcze w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych

1998 r., dziesięciodniowy staż na Uniwersytecie w Rostoku, problematyka stażu: zastosowania informatyki w edukacji.

5. Recenzowanie publikacji naukowych lub projektów badawczych

- a. Pełnienie funkcji promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim Michała Chrzanowskiego nt. Edukacja jako płaszczyzna interdyscyplinarnych działań na rzecz bezpieczeństwa dziecka w sieci; obrona doktoratu w czerwcu 2014 r.
- b. Recenzja raportu z badań przeprowadzonych przez Instytut Badań Edukacyjnych nt. Wykorzystanie TIK w nauczaniu i uczeniu się uczniów ze SPE na przykładzie rządowego programu rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania TIK „Cyfrowa szkoła”, autorstwa Agnieszki Białek.
- c. Recenzent artykułów w czasopismach: International Journal of Pedagogy, IJP Innovation and New Technologies oraz Multidisciplinary Journal of School Education.
- d. Recenzent około 50 prac magisterskich i licencjackich.

6. Inna niż w pkt 1. działalność naukowa

Wzmocnieniem ocenianego cyklu publikacji, stanowiącej osiągnięcie naukowe, są opublikowane cztery monografie naukowe z zakresu problematyki funkcjonowania osób z autyzmem (dwie autorskie opublikowane 2014 r. oraz dwie prace z trzema innymi współautorami opublikowane w 2013 r., (s. 3-4: Wykazu osiągnięć naukowych – brak oświadczeń współautorów) oraz dwie monografie we współautorstwie z M. Mikołajczyk, również opublikowane w 2013 r. Monografie te zawierają wyniki badań empirycznych

dotyczących obszaru pomocy społecznej i działań skierowanych do grup społecznych wymagających wsparcia. Habilitant zredagował także pracę zbiorową z 2013 r., której problematyka dotyczy organizacji pracy w Ośrodkach Pomocy Społecznej. (s.3-4 Wykazu osiągnięć naukowych)

7. Nagrody, wyróżnienia lub stypendia przyznawane indywidualnie lub zbiorowo w związku z osiągnięciami naukowymi

- a. Nagroda Rektora APS I stopnia za działalność organizacyjną w 2019 r.
- b. Nagroda Rektora APS zespołowa III stopnia w 2015 r.

8. Członkostwo w organach, organizacjach lub instytucjach związanych z nauką, w tym redakcjach lub radach naukowych czasopism

- a. Członek Zarządu Fundacji Pedagogiki Zdolności Universitas Rediviva
- b. W latach 2014-2016 Członek Rady Dyrektorów *European Centre for Social Welfare Policy and Research*, międzynarodowej organizacji badawczej afiliowanej przy ONZ.
- c. W latach 2012-2016 członek *European Social Network*, będącej siecią europejskich organizacji socjalnych, finansowanych przez EU w ramach programu: *Programme for Employment and Social Solidarity* (Zatrudnienie i Solidarność Społeczna).
- d. od 2017 r. zastępca redaktora naczelnego czasopisma „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze (lista MEiN)
- e. 2014-2016 redaktor naczelny kwartalnika „Niepełnosprawność i Rehabilitacja (lista MEiN)
- f. W latach 2011-2015 zastępca członka Krajowej Sieci Tematycznej, działającej w ramach KIW Po KL; obszar: Zatrudnienie i integracja społeczna.
- g. Członek rady naukowej konferencji nt.: Praca socjalna w poszukiwaniu tożsamości na tle przemian społecznych i ekonomicznych, zorganizowanej przez Instytut Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie oraz Zakład Polityki Społecznej i Pracy Socjalnej w APS w Warszawie w 2014 r.

9. Przebieg zatrudnienia związanego z działalnością naukową

W latach 1998-2003 habilitant był asystentem w Zakładzie Metodologii i Pedagogiki Twórczości w APS oraz od 2003 r. adiunktem w Zakładzie Metodologii i Pedagogiki Twórczości APS. Równolegle pracował w Instytucie Rozwoju Służb Społecznych (IRSS) w latach 2010-2012 jako wicedyrektor oraz w latach 2012-2016 jako jego dyrektor. Zatrudnienie w obu w/w instytucjach pozwoliło Kandydatowi na prowadzenie badań empirycznych a w APS na realizację zajęć dydaktycznych dla studentów.

10. Działalność dydaktyczna i popularyzująca naukę

Habilitant prowadził szereg przedmiotów dla studentów APS w oparciu o autorskie programy. Głównie dotyczyły one informatyki i wykorzystania TIK w edukacji a zajęcia obejmowały: warsztat informatyczny – dyplom praktyczny, sieci lokalne i rozległe, sztuczna inteligencja i systemy doradcze, E-learning – Theory and Technology, Information Technology and Society, Mikrokomputery i sieci komputerowe, modelowanie informatyczne, edukacja komputerowa, komputer w szkole, oprogramowanie edukacyjne, systemy doradcze – sztuczna inteligencja oraz podnoszenie kwalifikacji osób dorosłych – wykład monograficzny. W większości realizowane przez kandydata zajęcia dydaktyczne dotyczą raczej informatyki i technologii informacyjno-komunikacyjnych a w mniejszym wymiarze pedagogiki.

Habilitant na dzień 13.07.2022 r. posiada 36 cytowań w Google Scholar a indeks Hirscha jego publikacji wynosi 4.

Wniosek końcowy

Opinie przedstawiane przy analizie wartości poznawczej każdej z prac uwzględnionych w cyklu artykułów i publikowanych referatów z konferencji międzynarodowych, traktowanych jako osiągnięcie naukowe, stanowiących podstawę do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika, dokumentują prawidłową ewolucję wiedzy i umiejętności merytorycznych w zakresie pedagogiki medialnej i pedagogiki społecznej habilitanta, potwierdzają także jego istotny wkład w rozwój dyscypliny pedagogika. Można założyć, że wyniki opublikowanych badań oraz zrealizowanych projektów badawczych mają wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa (uczniów, studentów, nauczycieli szkolnych i akademickich, pracowników socjalnych i osób z niepełnosprawnościami) i na gospodarkę (zastosowanie TIK oraz e-learningu na pewno przyczyniło się do efektywniejszej edukacji szkolnej i akademickiej, szybszego i tańszego procesu kształtowania kompetencji zawodowych pracowników socjalnych a także zmniejszenia kosztów edukacji masowej w trakcie pandemii COVID-19).

Biorąc pod uwagę także inne analizowane kryteria wymienione w ustawie, czyli uczestnictwo w projektach badawczych a także kierowanie nimi, zainteresowania naukowo-badawcze realizowane w innych obszarach badawczych, niż wskazany w osiągnięciu naukowym, aktywne uczestnictwo w konferencjach krajowych, międzynarodowych i zagranicznych, staż zagraniczny, recenzowanie publikacji i projektów badawczych, uzyskane nagrody i wyróżnienia a także członkostwie w organizacjach czy instytucjach związanych z

nauką uważam, że dr Sergo Kuruliszwili posiada osiągnięcia naukowe odpowiadające podstawowym wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022r. poz. 574 z późn. zm.), w związku z tym cały dorobek naukowy habilitanta uzasadnia nadanie mu stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie pedagogika.

11.01.2023 r.

